

Gerard Kramer

Het woord 'evangelie'

WoordStudie

-

Wat betekent het woord 'evangelie' oorspronkelijk?

Misschien is het leuk eens mee te kijken in mijn keuken¹ en zo behalve op de vraag in de ondertitel ook antwoord te krijgen op de vraag hoe een WoordStudie als deze ontstaat. Natuurlijk begint het met de keuze van het woord dat – of de woordgroep die – ik wil gaan bespreken. Dat is vaak een woord waar ik bij mijn persoonlijk Bijbellezen op ben gestuit. Lezen is niet hetzelfde als studeren, maar bij mij gaat het eerste vaak ongemerkt over in het tweede. Zo kan het gebeuren dat ik me bij het lezen ineens afvraag waar een bepaald woord in het Nieuwe Testament nog meer voorkomt. Zo is het mogelijk om, door Schrift met Schrift te vergelijken, zicht te krijgen op de betekenis en het gebruik ervan.

Met het woord 'evangelie' heb ik me op die manier ook beziggehouden. Met een goede concordantie gewapend lukt het om op die manier verschillende 'evangelien' te onderscheiden, zoals bijv. 'het evangelie van het koninkrijk', of 'het eeuwig evangelie' – om er eens twee te noemen. Dat het woord 'evangelie' op zichzelf de betekenis heeft van 'blijde boodschap', weet ik al sinds mijn kinderjaren. Daarvoor hoefde ik niet eerst Grieks te leren. Ongetwijfeld hebben ook de meeste

¹ Dat is in dit geval mijn studeerkamer; mijn culinaire vaardigheden zijn slechts elementair.

lezers van Rechtstreeks geen WoordStudie nodig om deze basale informatie aangereikt te krijgen.

Maar er was iets anders wat ik wilde weten, namelijk: *Werd dit woord ook in het heidense Grieks gebruikt, in de tijd die voorafging aan de Septuaginta en het Nieuwe Testament? En wat betekende het toen?*

Naslagwerken

Er zijn verschillende Griekse woordenboeken die je hiervoor kunt raadplegen, heel algemene en heel specialistische. Ik zal u niet met de titels vermoeien, maar het verschil is vooral dit: algemene woordenboeken geven alleen enkele schijnbaar ongesorteerde betekenissen, die het gezochte woord kan hebben; ze zijn daarom meestal niet zo dik². Specialistische, vaak meerdelige woordenboeken gaan chronologisch de auteurs langs die het woord gebruikten waarnaar ik zoek, geven de exacte vindplaatsen en proberen een ontwikkeling in de betekenis van het woord te ontdekken.

Maar er bestaan ook woordenboeken, een- of meerdelig, die zich tot één enkele auteur beperken. Zo bezit ik een tiendelig (!) woordenboek op het Griekse Nieuwe Testament, waarvan deel tien het registerdeel is – dat deel heb je echt nodig om bij de juiste woordgroep te arriveren.

Euangelion

Omdat ik wilde weten of het woord ‘evangelie’ (Gr. *euangelion*, spreek uit: *ui-angelion*) al bij Homerus (midden 9^e eeuw v. Chr., dus in het oudste literaire Grieks) voorkwam, raadpleegde ik een volledig op Homerus toegespitst woordenboek. En ja hoor: *euangelion* komt tweemaal voor in de Odyssee, in boek 14, r. 152 en r. 166. Het heeft daar de betekenis ‘beloning voor een goede tijding’. Pas later kreeg het woord de betekenis ‘goed nieuws’, ‘blijde boodschap’. Interessant vond ik de ontdekking dat dit ‘goede nieuws’, dit *euangelion*, de technische term werd voor het berichten van een overwinning.

² Ik gaf mijn leerlingen in de examenklas daarom altijd een les ‘woordenopzoekkunde’. Daarin liet ik hun zien dat er toch enige orde in al die aangeboden informatie zit; zo leerden zij strategisch en efficiënt zoeken.

Een ander lexicon, dat per woord bijna een compleet artikel geeft, meldt, met bewijspplaatsen uit de Griekse literatuur, hoe dat in zijn werk ging. De boodschapper verscheen, hief zijn rechterarm op en riep luid: 'Wees blij, we hebben gewonnen!'. Doorgaans straalde het gezicht van deze boodschapper; zijn speer en zijn hoofd waren gekroond met laurier, en hij zwaaide met een palmtak. Men ging dan ook over tot het offeren van *euangelia*, dat betekent: men ging het blijde nieuws vieren met het brengen van dankoffers aan de heidense goden.

Deze relatie van het woord *euangelion* met het begrip 'overwinning' deed mij denken aan Kolossenzen 2:15, waar staat: 'En Hij heeft de overheden en de machten ontwapend en openlijk tentoongesteld en door het [kruis] over hen getriomfeerd'. Het christelijk evangelie is inderdaad een boodschap van overwinning, ja, van en over de Overwinnaar!

Tot slot: ook in de Septuaginta (LXX), de Griekse vertaling van het Oude Testament, komt het woord *euangelion* driemaal voor. Die informatie haal ik uit een concordantie op de LXX. We komen het woord daar tegen in 2 Samuel 4:10, in de betekenis van 'bodeloos', en het bijbehorend werkwoord *euangelizomai* in de betekenis van 'een goede boodschap brengen'. In 2 Samuel 18:22,25 betekent *euangelion* 'goede boodschap'.
